

ΠΟΥΤΑΝΑ

πουτάνα, η, ουσ. [*λόψιμο μσν. πουτάνα <ιταλ. puttana <putta*]. **1.** η πόρνη: «έφυγε μικρή απ' το σπίτι της, κι αυτή να βρει κάποια δουλειά και να ζήσει τίμια, πήγε κι έγινε πουτάνα». (Λαϊκό τραγούδι *πούστης του πούστη αγαπά, πουτάνα την πουτάνα, κι ο Γιώργος ο κολομπαράς τους παίρνει όλους σβάρνα*). **2.** γυναίκα πουνηρή, έξυπνη, καπάτσα: «την παραδέχομαι αυτή τη γυναίκα, γιατί είναι πολύ πουτάνα στη δουλειά της!». **3.** γυναίκα ανήθικη, άτιμη, μπαμπέσα, ύπουλη: «μπορεί να σου 'δωσε το λόγο της, αλλά μην την πιστεύεις, γιατί είναι πουτάνα και θα σε ρίξει». **4.** λέγεται και για άντρα: «μην κάνεις παρέα μαζί του, γιατί είναι μεγάλη πουτάνα». **5α.** εκστομίζεται και ως βρισιά σε γυναίκα, αλλά και σε άντρα: «ουστ από δω, πουτάνα, που μας έκανες άνω κάτω!». **β.** εκστομίζεται ως βρισιά σε κάτι: «αχ, βρε πουτάνα, φτώχεια, ως πότε θα με βασανίζεις!». (Λαϊκό τραγούδι: *ήταν το κλάμα μου μουντό σαν κάτι να 'θελα να πω, μα δε με νιώσανε, μια λυπημένη αναπνοή για την πουτάνα τη ζωή, που μου χρεώσανε*). **6.** φιλική ή απειλητική προσφώνηση σε γυναίκα, αλλά και σε άντρα: «έλα δω, ρε πουτάνα, πού χάθηκες τόσον καιρό; || όποια πουτάνα πήρε τον αναπτήρα μου, να μου τον δώσει αμέσως!». Υποκορ. **πουτανίτσα, η κ. πουτανάκι κ. πουτανίδιο, το** (βλ. λ.). Μεγεθ. **πουτανάρα, η** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 30 φρ.)·

- *αν κόψει η πουτάνα το γαμήσι* (ενν. τότε θα κόψει κι αυτός κάτι που του έχει γίνει έξη), ειρωνική έκφραση πως το άτομο για το οποίο γίνεται λόγος, είναι αδύνατο να αποβάλει κάτι που του έχει γίνει έξη: «αν κόψει η πουτάνα το γαμήσι, τότε θα κόψει κι αυτός το τσιγάρο (το ποτό, το ξενύχτι, τα χαρτιά, κ.ά.)». Συνών. *αν κόψει ο παπάς τα γένια του*· με τη λ. *πουτάνα* υπάρχει και το παρακάτω λογοπαίγνιο που είναι και δημοτικό τραγούδι: *μωρή πού τα μωρή πού τα μωρή πού τα 'βρες τα λεφτά, πήγα και γά- πήγα και γά- πήγα και γάζωσα βρακιά* όπου το λογοπαίγνιο γίνεται με τη συγκοπή *πού τα* της φρ. *πού τα 'βρες* που παραπέμπει στη λ. *πουτάνα* και στη συγκοπή *γά-* της λ. *γάζωσα* που παραπέμπει στη λ. *γάμησα*. Παρόμοιο λογοπαίγνιο υπάρχει και με τη λ. *κερί* (βλ. λ.)·

- *άνθρωπος της πουτάνας*, βλ. λ. *άνθρωπος*·

- *αρσενικιά πουτάνα, α.* άντρας με συμπεριφορά πουτάνας, ανήθικος, μπαμπέσης, ύπουλος: «πρόσεχε μ' αυτή την αρσενικιά πουτάνα που κάνεις παρέα, γιατί δεν έχει καθόλου μπέσα». **β.** άντρας που πηγαίνει αδιακρίτως με κάθε γυναίκα αντί χρηματικού ποσού: «αυτή η αρσενικιά πουτάνα δε λέει όχι ούτε και σε ογδοντάρα, αρκεί να πέσει το παραδάκι». **γ.** άντρας που δέχεται για ένα χρονικό διάστημα να υποστεί τη σεξουαλική πράξη επί χρήμασι χωρίς να είναι πούστης: «η κάθε φυλακή έχει και την αρσενικιά πουτάνα της, που, μόλις αποφυλακίζεται, επανέρχεται στ' αντρικά του καθήκοντα»·

- *γαμώ την πουτάνα μου!* έκφραση αγανακτισμένου ή εκνευρισμένου ατόμου: «όλα τα δύσκολα, γαμώ την πουτάνα μου, σε μένα τυχαίνουν!». Συνήθως η φρ. κλείνει πάλι με το *γαμώ*. Για συνών. βλ. φρ. *γαμώ τα καντήλια μου!* λ. *γαμώ*·

- *γαμώ την πουτάνα σου!* ή *σου γαμώ την πουτάνα!* **α.** επιθετική έκφραση εναντίον κάποιου που είναι ενοχλητικός, που μας δημιουργεί προβλήματα: «γιατί, γαμώ την πουτάνα σου, την κάνεις συνέχεια κοπάνα απ' τη δουλειά! || σου γαμώ την πουτάνα, αν ξαναπειράξεις την κόρη μου!». Η φρ. πιο αραιά από ό,τι η αμέσως πιο πάνω, κλείνει πάλι με το *γαμώ*. Για συνών. βλ. φρ. *γαμώ τα καντήλια σου!* ή *σου γαμώ τα καντήλια!* λ. *γαμώ*·

- *γκραν πουτάνα, η* πολύ μεγάλη πουτάνα: «έμπλεξε με μια γκραν πουτάνα και κοντεύει να τινάξει το σπίτι του στον αέρα»·

- *έγινε της πουτάνας*, βλ. φρ. *έγινε της πουτάνας το κάγκελο*·

- *έγινε της πουτάνας το κάγκελο, α.* δημιουργήθηκε πολύ ευχάριστη κατάσταση, επικράτησε εκρηκτικό κέφι: «μόλις άρχισαν τα κορίτσια του στριπτιζάδικου να κάνουν στριπτιζ, έγινε της πουτάνας το κάγκελο μέσα στο μαγαζί». **β.** δημιουργήθηκε μεγάλη αναταραχή, μεγάλη φασαρία: «κάποια στιγμή οι δυο παρέες πιάστηκαν στα χέρια κι έγινε της πουτάνας το κάγκελο μέσα στο μαγαζί». **γ.** παρατηρήθηκε έντονη αναστάτωση από μεγάλη κοσμοσυρροή: «όταν άνοιξαν οι πόρτες του γηπέδου, έγινε της πουτάνας το κάγκελο μέχρι να μπούμε μέσα». Από το θόρυβο που δημιουργούσε παλιότερα η μαρίδα της γειτονιάς κρεμασμένη στα κάγκελα της αυλής της

μονοκατοικίας, όπου εκδιδόνταν η πουτάνα. Για συνών. βλ. φρ. *έγινε της κακομοίρας*, λ. κακομοίρης·

- *έγινε της πουτάνας το μαγκάλι*, βλ. φρ. *έγινε της πουτάνας το κάγκελο*. Από τη συνήθεια που είχαν παλιότερα οι λαϊκές πόρνες, που εκδίδονταν σε παλιές συνήθως μονοκατοικίες, να έχουν στη μέση του δωματίου ένα μαγκάλι για να ζεσταίνει το δωμάτιο τις κρύες μέρες του χειμώνα, εξαιτίας του οποίου όμως ήταν φορές που τα άτομα δηλητηριάζονταν από τις αναθυμιάσεις, πράγμα που επέφερε στη συνέχεια μεγάλη αναστάτωση·

- *είναι παλιά πουτάνα*, (και για τα δυο φύλα) έχει μεγάλη πείρα στη ζωή: «δεν μπορείς να τον ξεγελάσεις εύκολα, γιατί είναι παλιά πουτάνα»·

- *είναι παλιά πουτάνα στο κουρμπέτι*, βλ. λ. [κουρμπέτι](#)·

- *είναι πουτάνα στην ψυχή*, το άτομο για το οποίο γίνεται λόγος (και αν είναι γυναίκα, ανεξάρτητα από την ηθική της) είναι πολύ κακό: «μπορεί να είναι όμορφος άντρας, αλλά είναι πουτάνα στην ψυχή || παρόλο που είναι όμορφη γυναίκα, είναι πουτάνα στην ψυχή»·

- *είναι πουτάνας γιος*, **α.** είναι αισχρός, ανήθικος, γεμάτος κακές συνήθειες και ελαττώματα: «πρόσεχε αυτόν που κάνεις παρέα, γιατί είναι πουτάνας γιος και εκτίθεσαι στη γειτονιά». **β.** είναι πανέξυπνος και για το λόγο αυτό επικίνδυνος για οποιαδήποτε σχέση: «πρόσεχε στη δουλειά που κάνεις με τον τάδε, γιατί είναι πουτάνας γιος και δεν ξέρεις πότε και από πού θα στη φέρει»·

- *η πουτάνα θέλει να κρυφτεί κι η χαρά δεν την αφήνει*, βλ. συνηθέστ. *δεν τον αφήνουν ν' αγκιάσει οι διαβόλοι*, λ. διάβολος·

- *η πουτάνα του χωριού*, λέγεται για γυναίκα που είναι επιρρεπής στα σεξουαλικά, που δίνεται με μεγάλη ευκολία στους άντρες, που τη συναναστρέφονται για ευνόητους λόγους: «εμείς στην παρέα μας δεν έχουμε πρόβλημα από γυναίκα, γιατί έχουμε την πουτάνα του χωριού». Από το ότι, όπως σχεδόν κάθε χωριό έχει τον τρελό του, υποτίθεται πως έχει και την πουτάνα του· βλ. και φρ. *ο τρελός του χωριού*, λ. τρελός·

- *θα γίνει της πουτάνας*, βλ. φρ. *θα γίνει της πουτάνας το κάγκελο*·

- *θα γίνει της πουτάνας το κάγκελο*, **α.** προειδοποιητική ή απειλητική έκφραση σε κάποιον ότι θα ενεργήσουμε πολύ σκληρά σε βάρος του, αν συμπεριφερθεί με τρόπο που δε μας είναι αρεστός ή επιθυμητός: «αν τολμήσεις να πειράξεις ξανά τα κορίτσια της γειτονιάς μου, θα γίνει της πουτάνας το κάγκελο». **β.** θα δημιουργηθεί πολύ ευχάριστη κατάσταση, θα επικρατήσει εκρηκτικό κέφι: «αύριο το βράδυ θα πάω στο γάμο του τάδε, γιατί, όπως μου είπαν, θα γίνει της πουτάνας το κάγκελο». Για συνών. βλ. φρ. *θα γίνει της κακομοίρας*, λ. κακομοίρης·

- *θα γίνει της πουτάνας το μαγκάλι*, βλ. φρ. *θα γίνει της πουτάνας το κάγκελο*·

- *κακιά πουτάνα*, (και για τα δυο φύλα) που είναι ενοχλητικός, ιδιότροπος, στρυφνός: «πρόσεχε, γιατί είναι κακιά πουτάνα και θα 'χεις μπερδέματα μαζί του»·

- *κάλλιο πουτάνα παρά γλωσσού*, δηλώνει πως δεν αντέχεται η γυναίκα που μιλάει πολύ, ιδίως με αυθάδεια, με θρασύτητα: «Θεός να σε φυλάει, παιδάκι μου, από γλωσσού γυναίκα γι' αυτό, κάλλιο πουτάνα, παρά γλωσσού»·

- *κόβει η πουτάνα το γαμήσι*; λέγεται με ειρωνική διάθεση στην περίπτωση που κάποιος μας δίνει την εντύπωση ή την υπόσχεση ότι έχει διορθώσει κάποια κακή συμπεριφορά του, ότι έχει ξεχάσει κάποια κακή συνήθειά του, αλλά τα γεγονότα αποδεικνύουν το αντίθετο: «μα είσαι τόσο χαζός και πιστεψες πως θα κόψει τα χαρτιά, βρε κόβει η πουτάνα το γαμήσι;»·

- *κρυφή πουτάνα*, **α.** (και για τα δυο φύλα) που είναι επικίνδυνος, ύπουλος, δόλιος, που ξεγελάει με την εμφάνισή του, με το παρουσιαστικό του, γιατί εμπνέει εμπιστοσύνη: «πρόσεχε πολύ αυτόν που κάνεις παρέα, γιατί είναι κρυφή πουτάνα και δεν ξέρεις πότε θα στη φέρει». **β.** λέγεται ειρωνικά ή και θαυμαστικά για άτομο για το οποίο ανακαλύπτουμε ξαφνικά ελαττώματα ή και προτερήματα που δε γνωρίζαμε προηγουμένως: «πού να 'ξερα πως ήταν κρυφή πουτάνα και πως θα προσπαθούσε να με παρασύρει και μένα στα ναρκωτικά! || κι όμως, χωρίς τη

βοήθεια κανενός τέλειωσε την πιο δύσκολη δουλειά. -Κρυφή πουτάνα, έτσι!». Συνών. κρυφός πούστης·

- μάθανε πως είμαστε πουτάνες, πλακώσανε οι γαμιάδες, βλ. λ. [γαμιάς](#)·

- να 'χα πουτάνας ριζικό, να 'χα ακαμάτρας μοίρα, βλ. λ. [ακαμάτης](#)·

- ξετσιπωμένα μούτρα, για πουτάνα για άρχοντας, βλ. λ. [μούτρο](#)·

- όπου χτυπά καμπάνα, για πούστης για πουτάνα, βλ. λ. [καμπάνα](#)·

- πουτάνα θάλασσα που σε γαμάν τα ψάρια, έκφραση απελπισμένου ή εκνευρισμένου ατόμου. Συνήθως της φρ. προτάσσεται το α ρε ή το ε ρε·

- πουτάνα Πατρινιά, **α.** χαρακτηρίζει την πολύ μεγάλη πουτάνα: «μην μπλέξεις μαζί της, γιατί είναι γνωστή πουτάνα Πατρινιά και θα 'χεις μπλεξίματα». **β.** υβριστική ή και φιλική προσφώνηση σε γυναίκα αλλά και σε άντρα: «ουστ από δω, μωρή πουτάνα Πατρινιά || έλα δω, ρε πουτάνα Πατρινιά, και σε ψάχνω όλη τη μέρα». Αναφορά σε πολύ μεγάλη πουτάνα που η καταγωγή της ήταν από την Πάτρα·

- πουτάνες στα κρεβάτια σας! **α.** επιθετική επιφωνηματική έκφραση ατόμου, καθώς εισβάλλει απότομα σε ένα χώρο προτρέποντας τους πάντες να καθίσουν ήσυχα στις θέσεις τους. **β.** λέγεται και με επιθετική διάθεση, όταν ξαφνικά κάποιος βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση έναντι κάποιου άλλου ή κάποιων άλλων: «τώρα που μου 'πεσε ο πρώτος αριθμός του λαχείου, πουτάνες στα κρεβάτια σας!». **γ.** λέγεται και με παικτική διάθεση εν είδει χαιρετισμού από κάποιον που εισβάλλει απότομα στο χώρο που είναι μαζεμένη η παρέα του·

- στην πουτάνα πουτανιές δεν περνάνε ή στην πουτάνα πουτανιές δε χωράνε, σε έναν έξυπνο άνθρωπο δεν έχουν πέραση οι εξυπνάδες, ένας έξυπνος άνθρωπος δεν ξεγελιέται εύκολα από δόλιες, από μπαμπέσικες πράξεις: «εγώ είμαι παλιά πουτάνα στο κουρμπέτι και μην προσπαθήσεις να με ρίξεις, γιατί στην πουτάνα πουτανιές δεν περνάνε»·

- του γαμώ την πουτάνα, **α.** τον καταξεφτιλίζω, τον καταντροπιάζω: «επειδή, κάθε φορά που μεθούσε, έδερνε τη γυναίκα του, τον έπιασε ο κουνιάδος του μπροστά στον κόσμο και του γάμησε την πουτάνα». **β.** τον τιμωρώ σκληρά, τον δέρνω άγρια και, κατ' επέκταση, τον κατανικώ: «μόλις ο πατέρας του τον είδε μεθυσμένο, του γάμησε την πουτάνα || τον έπιασε στα χέρια του και του γάμησε την πουτάνα». Για συνών. βλ. φρ. του γαμώ τα καντήλια, λ. γαμώ.